

17. Nordiske Konference om SFL og Socialsemiotik
11.-12. november 2021

SFL og den kommunikerende organisation

Abstracts

Arrangeret af Centre for Multimodal Communication, Institut for Sprog og Kommunikation, SDU

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Christina Fogtmann Fosgerua, lektor, Københavns Universitet fogtmann@hum.ku.dk

Systemisk funktionel lingvistik i sundhedspsykologi og sundhedskommunikation

Sproget spiller en afgørende rolle for menneskers sygdom og sundhed; det er en central ressource i patienters møde med sundhedssystemet når oplevelser skal formidles, diagnoser stilles og behandlinger besluttet (Matthiessen 2013). Med det udgangspunkt vil jeg i dette oplæg - gennem tre forskellige nedslag i min forskning inden for sundhedskommunikation og sundhedspsykologi - demonstrere og diskutere på hvilke måder systemisk funktionel lingvistik kan berige undersøgelser af sygdom og sundhed.

I oplæggets første del vil jeg præsentere og demonstrere det argument at en systemisk funktionel lingvistisk tilgang til afdækningen af førstepersonsoplevelser af stress kan specificere eksisterende fænomenologiske studier af stressoplevelser og dermed styrke stressforskningen og -behandlingen (Smith 1996; Mullen 2007).

I oplæggets anden del vil jeg foreslå at systemisk funktionel lingvistik kombineres med konversationsanalytisk metode i undersøgelser af om læger orienterer sig mod patienters oplevelser af medicinsk behandling af depression, og dermed om patienter aktivt involveres i valg vedrørende egen behandling (Stevenson et al. 2000; Swanson et al. 2007).

I oplæggets sidste del vil jeg præsentere design og resultater fra studier jeg i øjeblikket foretager sammen med Hanne Sæderup og Timothy Skinner om tekstbeskeder i det stærkt voksende telesundhedsfelt. Tekstbeskeder bruges i stigende grad til fx at få patienter til at ændre deres sundhedsadfærd (Cole-Lewis & Kershaw 2010). Der er imidlertid meget lidt viden om hvilke tekstbeskeder der har en effekt (Ricci-Cabello et al. 2019). Vi foreslår at undersøge om der er en systematisk variation i de sproglige strukturer der får patienter til at agere ud fra de tekstbeskeder de modtager. Vores argument er at vi ved at inddrage systemisk funktionel lingvistik som teoretisk ramme kan undersøge hvordan tekstbeskeder i telesundhed kan optimeres.

Cole-Lewis, H., & Kershaw, T. 2010. Text messaging as a tool for behavior change in disease prevention and management. *Epidemiologic reviews*, 32(1), 56-69.

Matthiessen, Christian M. I. M. 2013. Applying systemic functional linguistics in healthcare contexts. *Text&Talk*; 33(4-5): 437-467.

Mullen, P.E. 2007. A modest proposal for another phenomenological approach to psychopathology. *Schizophrenia Bulletin*; 33(1): 113-121.

Ricci-Cabello, I., Bobrow, K., Islam, S. M. S., Chow, C. K., Maddison, R., Whittaker, R., & Farmer, A. J. 2019. Examining Development Processes for Text Messaging Interventions to Prevent

Cardiovascular Disease: Systematic Literature Review. *JMIR Mhealth Uhealth*; 7(3).

Smith, J.A. 1996. Beyond the divide between cognition and discourse: Using interpretative phenomenological analysis in health psychology. *Psychology and Health*; 11. 261-271.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Stevenson, F. A., Barry, C. A., Britten, N., Barber, N., & Bradley, C. P. 2000. Doctor-patient communication about drugs: The evidence for shared decision making. *Social Science & Medicine*; 50(6), 829-840.

Swanson, K. A., Bastani, R., Rubenstein, L. V., Meredith, L. S., & Ford, D. E. 2007. Effect of mental health care and shared decision making on patient satisfaction in a community sample of patients with depression. *Medical Care Research and Review*; 64(4), 416-430.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Gunhild Kvåle, professor, Universitetet i Agder gunhild.kvale@uia.no

Multimodal meningsskaping på digitale premisser: Et sosialsemiotisk perspektiv på teknologi

Digitale medieteknologier spiller en stadig viktigere rolle i samtidas kommunikasjonspraksiser, i alle typer organisasjoner. I de seneste årene har sosialsemiotikere i stigende grad har rettet kritisk og systematisk oppmerksomhet mot medieteknologier, særlig i feltet "semiotisk teknologi" (se f.eks. Kvåle 2016; Poulsen, Kvåle & van Leeuwen 2018; Djonov & van Leeuwen 2018; Zhao, Djonov & van Leeuwen 2014). Programvarer og andre medieteknologier ses som historisk og sosialt situerte kulturprodukter som er innskrevet med mening, og som er formet av og formende for de sosiale praksisene de inngår i. I foredraget mitt vil jeg trekke fram eksempler fra ulike undersøkelser av digital teknologi fra et sosialsemiotisk perspektiv som jeg selv og andre har gjort. Eksempler vil hentes fra ulike organisasjonskontekster, særlig utdanningsinstitusjoner.

Djonov, E. & Van Leeuwen, T. (2018). The power of semiotic software: A critical multimodal perspective. I J. Flowerdew & J. Richardson (red.) *The Routledge handbook of critical discourse analysis*. (s. 566-581). London/New York: Routledge.

Kvåle, G. (2016). Software as ideology: A multimodal critical discourse analysis of Microsoft Word and SmartArt." *Journal of Language and Politics* 15 (3), s. 259–273.

Poulsen, S. V., Kvåle, G. & van Leeuwen, T., (red.) (2018). *Social Semiotics* 28 (5) – *Special Issue: Social Media as Semiotic Technology*, s. 594–600.

Zhao, S., Djonov, E. & van Leeuwen, T. (2014). Semiotic technology and practice: a multimodal social semiotic approach to PowerPoint. *Text and Talk*, 34 (3), 349-375.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Gustav Westberg, docent, Örebro Universitet gustav.westberg@oru.se

Känslosamma organisationer: om affektiv profitering på samisk autenticitet

Sedan tidigmodern tid har ett brett spektrum av organisationer engagerat sig i frågor som rör samernas situation, dvs situationen för Europas enda ursprungsfolk. Utifrån olika ideologiska motiv har politiska, utbildningsrelaterade och kunskapsproducerande, aktivistiska och kommersiella organisationer konstruerat samerna som de annorlunda och avvikande "andra" (se t.ex. Baglo, 2011; Mörkenstam, 1999; Viken & Müller, 2017). Än idag är görandet av samer som "de andra" en viktig strategi för kommersiella organisationer som profiterar på konsumenters längtan efter autentiska upplevelser liksom för politiska organisationer som värnar frågor om samers rättigheter och självbestämmande. Mot bakgrund av detta riktar detta föredrag ljuset mot nutida organisationer som uppehåller sig vid frågor om profitering (Duchêne & Heller, 2012) på samisk autenticitet. Utifrån antagandet att organisationer bör studeras med hänsyn till de medier och kommunikationssätt som konstituerar dem (Höllerer m.fl., 2019), undersöker jag hur traditionella organisationer inom turismnäring såväl som gräsrotsaktivistiska organisationer bygger affektiva relationer på Instagram när varor och upplevelser marknadsförs som samiska såväl som när profitering av samiskt kulturarv problematiseras.

Analysen grundas i praktikorienterad affektteori (Fleig & von Scheve, 2020; Wetherell, 2012) och utifrån en intersubjektiv och affordansdriven metodologi (Westberg, 2021) undersöker jag hur organisationerna bjuder in läsare till affektiva gemenskaper. Gemensamt är hur både kommersiella och aktivistiska organisationer utnyttjar Instagrams affordanser för att väcka åtrå inför det samiska samt för att etablera en stolt konsumentgemenskap. Dessa iakttagelser indikerar relevansen i att studera den sociala kraft som känslor utövar när organisationer kommunicerar med det omgivande samhället. I ett vidare perspektiv väcker iakttagelserna ontologiska och epistemologiska frågor om vad vi kan veta och vad som egentligen konstituerar en organisation i en samtid där människors sociala organisering betingas av sociala medier.

Baglo, C. (2011). På ville veger? Levende utstillinger av samer i Europa og Amerika. Universitetet i Tromsø.

Duchêne, A., & Heller, M. (Red.). (2012). *Language in late capitalism: Pride and profit*. Routledge.

Fleig, A., & von Scheve, C. (2020). Public spheres of resonance: Constellations of affect and language. I A. Fleig & C. von Scheve (Red.), *Public spheres of resonance: Constellations of affect and language* (s. 1–16). Routledge.

Höllerer, M. A., van Leeuwen, T., Jancsary, D., Meyer, R. E., Andersen, T. H., & Vaara, E. (2019). *Visual and Multimodal Research in Organization and Management Studies* (1:a uppl.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315455013>

Mörkenstam, U. (1999). Om "Lapparnes privilegier": Föreställningar om samiskhet i svensk samepolitik 1883-1997. Univ.

Viken, A., & Müller, D. K. (2017). *Tourism and indigeneity in the Arctic*. Channel View Publications.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Westberg, G. (2021). Affect as a multimodal practice. *Multimodality and Society*, 1(1), 20–38.
<https://doi-org.db.ub.oru.se/10.1177/2634979521992734>

Wetherell, M. (2012). *Affect and emotion: A new social science understanding*. SAGE.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Anne Marit Foss, Universitetet i Agder, anne.m.foss@uia.no

Kirke og korona: Konstruksjoner av nærhet og fellesskap i Den norske kirkes videoserie *Ord for natten*.

«Kirke på nett» har i flere år vært et av Den norske kirkes mest sentrale satsningsområder. Når koronasituasjonen førte til nedstengte kirker og samfunnsliv i mars 2020 blei arbeidet nødvendigvis intensivert, ifølge kirken selv «eksploderte [utviklingen] under koronapandemien» (Den norske kirke 2021: 1).

Selv om Den norske kirke er en stor og profesjonell aktør med solide erfaringer innenfor digital kommunikasjon, var det til dels nye utfordringer som møtte dem og andre trossamfunn da de måtte stenge dørene, og de digitale tilbudene ikke lenger var kun et alternativ eller et supplement, men utgjorde kirkens hovedtilbud til sine medlemmer og befolkningen for øvrig (jf. Campbell 2020). En kirke består av mennesker, av et fellesskap. En av utfordringene til kirken er å skape eller gjenskape denne type fellesskapsfølelse og nærhet på digitale arenaer, rettet mot et stort og bredt publikum.

Dette paperet vil se på ett av de digitale tilbudene til Den norske kirke på nasjonalt nivå, nemlig en serie korte videoklipp kalt *Ord for natten*. Den første videoen blei publisert 15. mars 2020, tre dager etter at kirkene måtte stenge dørene. Jeg vil undersøke et utvalg av disse videoene, med særlig fokus på hvilke roller som inntas, og på hvorvidt og eventuelt hvordan det inviteres til nærhet og fellesskap. Analyseredskapene vil hovedsakelig være knyttet den mellompersonlige metafunkjonen (eks. Halliday & Matthiessen 2014, Kress & van Leeuwen 2021) og rammeverket appraisal (Martin & White 2005).

Campbell, H. A. (2020). *The Distanced Church: Reflections on Doing Church Online*. Digital Religion Publications. <https://doi.org/10.21423/distancedchurch>

Den norske kirke (2021): *Strategi for kirken på nett*. KR.68.4/21 https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2021/15.%20juni/kr_68_4_21_kirke%20p%C3%A5%20nett.pdf.

Halliday, M. A. K. & Matthiessen, C. M. I. M (2014). *Halliday's introduction to functional grammar. Fourth edition*. London/New York: Routledge.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2021) *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. 3. utgave (Kindle). London/New York: Routledge.

Martin, J. R. & White, P. (2005). *The Language of Evaluation. Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

17. nordiske konferanse om SFL og sosialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommuniserende organisasjon
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Kirsten Linnea Kruse, førsteamanuensis, Universitetet i Sørøst-Norge Kirsten.L.Kruse@usn.no

Fra dikt til digital collage – en didaktisk, estetisk og multimodal tilnærming

Denne studien er en didaktisk og tverrfaglig utforskning av skapende og multimodale møter mellom tekst og bilde. Dikt og collage er valgt fordi begge kjennetegnes av et eksperimenterende og assosiativt formspråk. I kraft av mange felles virkemidler skaper både dikt og collage sin egen virkelighet, og får oss til å reflektere over verden på en ny måte. Prosjektet skaper gjenklang i fagfornyelsens fokus på utforskende og skapende arbeid, opplevelse samt multimodal literacy og tverrfaglighet (Utdanningsdirektoratet 2019).

Innholdet i presentasjonen bygger på en casestudie (Yin 2018) i form av flere læringsdesign og undervisningsforløp hvor studenter i lærerutdanningen har skapt digitale collager med utgangspunkt i tolkende arbeid med dikt.

Målet med dette prosjektet er å utvikle gode fagdidaktiske metoder der det digitale implementeres på en utforskende og kreativ måte på tvers av fag. Forskningsspørsmålet som utforskes er:

Hva kjennetegner lærerstudenters multimodale og estetiske produkt og forståelse utviklet gjennom bildeskapende arbeid med dikt og collage, og hvilke didaktiske potensialer og utvidelsesmuligheter ligger i denne arbeidsformen?

Den teoretiske forankringen for dette forskningsprosjektet finnes i skjæringspunktet mellom multimodal og sosialsemiotisk teori (Kress og van Leeuwen 2006, Burn og Kress 2019, van Leeuwen 2016), kunsthistorisk teori om collage (bla. Etgar 2019) og teori om estetiske læreprosesser (Austring og Sørensen 2019).

I denne presentasjonen vil jeg gjennom multimodale analyser av et empirisk materiale, bestående av diktcollager og studentrefleksjoner, løfte frem didaktiske potensialer i skapende arbeid med dikt og collage. Jeg vil samtidig peke på hvordan denne tilnærmingen kan ha overføringsverdi til tolkende arbeid med for eksempel sakprosaetekster.

- Austring, B. D. & Sørensen, M. C. (2019). Æstetiske læreprosesser i skolen. I (red.) K. Karlsen, & G. Bjørnstad, *Skaperglede, engasjement og utforskertrang*. Universitetsforlaget.
- Burn, A. & Kress, G. (2019). Multimodality, Style, and the Aesthetic. I (red.) E. S. Tønnessen, & F. Forsgren, *Multimodality and aesthetics*. Routledge.
- Etgar, Y. (2019). On edge: exploring collage tactics and terminology. I (red.) P. Elliot *Collage. Cut and paste. 400 years of collage*. National Galleries of Scotland.
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images - The Grammar of Visual Design* (second ed.). Routledge.
- Kruse, K. L. & Roksvåg, K. (2021). Møter mellom tekst og digital collage – en didaktisk, estetisk og multimodal tilnærming. Tidsskriftet *Sakprosa*. Vol 13 Nr. 1, (s.1-42).

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Neira-Piñeiro, M. D. R. (2013). «Can images transform a poem? An example of a Poetry Picturebook.» I *New review of Children`s Literature and Librarianship*. New York: Routledge: Taylor & Francis Group, 19.

Solbu, K. R. & Hove, J. O. (2017). *Samtidslyrikk i klasserommet*. Bergen: Fagbokforlaget.

van Leeuwen, T. (2016). A Social Semiotic Theory of Synesthesia? *Hermes - Journal of Language and Communication in Business* no. 55.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Jannika Lassus, universitetslektor, Helsingfors universitet jannika.lassus@helsinki.fi
Andreas Nord, docent, Uppsala universitet andreas.nord@nordiska.uu.se

Socialförsäkringskommunikation på Instagram

I Finland har flera myndigheter närvaro på sociala medier, t.ex. Instagram. Den finländska socialförsäkringsinstitutionen FPA (finska Kela) ger information och instruktioner i verbaltextdelen av sina inlägg eller postningar. Samtidigt finns det en bild eller video vid sidan av (eller egentligen ovanför) verbaltexten. I det föredrag vi föreslår presenterar vi en pilotstudie över postningar som den finländska offentligrättsliga institutionen Folkpensionsanstalten (FPA) gör på Instagram. Vi intresserar oss för innehåll, struktur och teman i postningarna och hur FPA hanterar text, bild och video i postningarna. Vilken är postningarnas funktion? Vad säger postningarna om FPA och om dess syn på den tänkta mottagaren av postningarna? Vi avgränsar materialet till några på varandra följande inlägg som har publicerats av FPA på Instagram år 2021. I föredraget presenteras inläggen, deras funktion och vilket slags kommunikation som pågår i verbaltext, bild och video. Vi vill gärna ha synpunkter och förslag på analysverktyg som kan fånga den multimodala postningens särdrag.

Kress, Gunther (2010). *Multimodality. A social semiotic approach to contemporary communication*. New York: Routledge.

Lassus, Jannika (2010). *Betydelse i barnfamiljebroschyrer: Systemisk-funktionell analys av den tänkta läsaren och institutionen*. Doktorsavhandling. Elektronisk publikation på adressen <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-6050-2>

Nord, A., & Sörlin, M. (2017). Med vardagens eller myndighetens ord? Ordval och kategoriseringar i offentliga e-servicemöten mellan enskilda och myndigheter. I E. Sköldberg, M. Andréasson, H. A. Eryd, F. Lindahl, S. Lindström, J. Prentice, & M. Sandberg (Red.), *Svenskans beskrivning 35. Förhandlingar vid trettiofemte sammankomsten för svenskans beskrivning*. Göteborg den 11–13 maj 2016 (s. 255–269). Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.

Sörlin, M., & Söderlundh, H. (2014). Myndighet och privatpersoner i dialog på Facebook: En analys av positioneringar och receptionsroller på Försäkringskassans Facebook-sida Förälder. I J. Lindström, S. Henricson, A. Huhtala, P. Kukkonen, H. Lehti-Eklund, & C. Lindholm (Red.), *Svenskans beskrivning 33: Förhandlingar vid Trettiotredje sammankomsten för svenskans beskrivning*. Helsingfors den 15–17 maj 2013 (s. 459–469). Helsingfors universitet.

Westberg, Gustav (2020). Corona, vaghet och skam. Om myndighetskommunikation och affekt på sociala medier. *Språk och stil* NF 30. S. 5–31.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Ida Melander, doktorand, Örebro universitet ida.melander@oru.se
Anders Björkqvall, professor, Örebro universitet anders.bjorkvall@oru.se

"Appraisal" vs. affektiv affordans: Känslor kring sjukdom som representation och erbjudande

Syftet med vår presentation är att diskutera möjligheter och begränsningar med "appraisal"-analys (Marin & White, 2005) i relation till en analys av erbjudanden om deltagande i affektiva praktiker realiserade genom multimodala texter (Björkqvall, u.u.; Wetherell, 2012, 2013; Westberg, 2021a, b). Den senare ingången utgår främst från begreppet *affektiv affordans* (Björkqvall m.fl., 2020). Vi hämtar våra exempel från texter om sjukdomen endometrios. Det är en kronisk sjukdom som drabbar ungefär en av tio kvinnor i fertil ålder. Trots detta är sjukdomen fortfarande relativt okänd, såväl i vårdmöten som i samhället i stort, och det kan ta lång tid för drabbade kvinnor att få diagnos och behandling. Materialet består av diskussionsforumtrådar, Instagraminlägg och nyhetsartiklar (jfr Melander, 2019; u.u.). Även om vår presentation alltså främst är teoretiskt och metodiskt inriktad så kommer vi att visa hur en "appraisal"-analys systematiskt kan fånga hur individuella sjukdomsrelaterade känslor av t.ex. oro, uppgivenhet och hoppfullhet inför framtiden representeras i text. Vi pekar emellertid också på hur affektiva affordanser kan bjuda in till sociala gemenskaper kring sjukdom.

- Björkqvall, A. (u.u.). The emotional civil servant: On the multimodal construction of affect in 'platform of values' texts of Swedish public authorities. I: L. Ravelli, T. van Leeuwen & M. Höllerer (red.), *Organizational Semiotics: Multimodal perspectives on organization studies*. London: Routledge.
- Björkqvall, A., Van Meerbergen, S. & Westberg, G. (2020). Feeling safe while being surveilled: The spatial semiotics of affect at international airports. *Social Semiotics*, 1–23.
- Martin, J. R. & White, P. R. R. (2005). *The language of evaluation: Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Melander, I. (u.u.). Illness negotiations and the particular: Exploring online forum interactions about endometriosis. I: M. Johansson, S-K. Tanskanen & J. Chovanec (red.), *Analyzing Digital Discourses: Between Convergence and Controversy*. Palgrave Macmillan.
- Melander, I. (2019). Multimodal Illness Narratives on Instagram. Sharing the Experience of Endometriosis. *DIEGESIS. Interdisciplinary E-Journal for Narrative Research / Interdisziplinäres E-Journal für Erzählforschung*, 8 (2), 68–90.
- Westberg, G. (2021a). Affect as a multimodal practice. *Multimodality & Society*, 1 (1), 20–38.
- Westberg, G. (2021b). Affective rebirth: Discursive gateways to contemporary national socialism. *Discourse & Society*, 32 (2), 214–230.
- Wetherell, M. (2012). *Affect and emotion: A New social science understanding*. London: Sage.
- Wetherell, M. (2013). Affect and discourse – What's the problem? From affect as excess to affective/discursive practice. *Subjectivity*, 6 (4), 349–368.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Christian Mosbæk Johannessen, lektor, Syddansk Universitet, cmj@sdu.dk
Mads Nedergård Qwist, Syddansk Universitet fvmaqwi17@sdu.dk

Kønsidentiteter udtrykt i legetøjslogoers brug af form, farve og typografi. Et korpusstudie.

Denne præsentation knytter an til konferencens tema om organisationers kommunikation ved at belyse, hvordan legetøjsproducenter gennem udformningen af logoer på legetøjsemballage udtrykker traditionelle kønsidentiteter og dermed bidrager til deres fortsatte sociale konstruktion.

Studiet ligger i forlængelse af forsøg på at operationalisere "distinktive træk" i grafisk form, farve og typografi (Kress & Van Leeuwen, 2002; Van Leeuwen, 2006, 2022) inden for multimodale korpusstudier ved at demonstrere, at vi med disse metoder kan finde robust empirisk belæg for betragtninger om stilartstendenser og identitetsbudskaber i f.eks. grafisk identitetsdesign.

Vi udvalgte og fotograferede en lille stikprøve på $n = 50$ logoer fra legetøjsemballage i en legetøjsforretning i Slagelse, Danmark. Den ene halvdel af produkterne stod på hylder med dukker, dukkehuse, indretnings- og smykkeprodukter og den anden på hylder med actionfigurer, konstruktionslegetøj, våben og lignende. Logoerne blev siden analyseret efter en kvantitativ procedure (Johannessen, Qwist, & Buch, under review; Johannessen, Tvede, Claussen-Boesen, & Hiippala, in press), der operationaliserer Theo Van Leeuwen's begreber om farvers, formers og typografiens distinktive træk (Van Leeuwen, 2022). Data blev efterfølgende underkastet en multivariat statistisk analyse (PCA), som viser meget robuste korrelationer mellem logoernes grafiske udformning og findested i forretningen.

Undersøgelsens resultater, der i sig selv ikke er særligt overraskende, bliver interessante, når de fortolkes inden for rammerne af cross-modal perception (Sidhu & Pexman, 2015) og van Leeuwen's begreber om "experiential meaning potential" (Van Leeuwen, 2022), da de så kan informere vores forståelse af de værdier, der implicit kommunikerer til børn gennem visuelle produktidentiteter.

Referencer

- Johannessen, C. M., Qwist, M. N., & Buch, A. G. (under review). A quantitative framework for analyzing distinctive features of typography. *Information Design Journal*.
- Johannessen, C. M., Tvede, M., Claussen-Boesen, K., & Hiippala, T. (in press). A Corpus-Based approach to Colour, Shape and Typography in Logos. In J. Plaeging, J. Wildfeuer, & J. A. Bateman (Eds.), *Empirical Multimodal Research. Methods, Evaluations, Implications*. (pp. 159-186). Berlin: de Gruyter.
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2002). Colour as a Semiotic Mode: Notes for a Grammar of Colour. *Visual Communication*, 1(3), 343-369.
- Sidhu, D. M., & Pexman, P. M. (2015). What's in a Name? Sound Symbolism and Gender in First Names. *PLoS One*, 10(5), e0126809-e0126809. doi:10.1371/journal.pone.0126809

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Van Leeuwen, T. (2006). Towards a semiotics of typography. *Information Design Journal*, 14(2), 139-155.

Van Leeuwen, T. (2022). *Multimodality and Identity*. London: Routledge.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Mia Kaveri Mølgaard, miakaveri1111@gmail.com

Systemisk funktionel lingvistik i dansk politik: hvad siger danske politikere egentlig, når de anklages for sexismekrænkelser?

Resumé

Da Københavns daværende overborgmester, Frank Jensen, i efteråret 2020 blev anklaget for sexismekrænkelser, indkaldte han til pressemøde på Københavns Rådhus. Ifølge ham selv og de danske medier undskyldte han her for at have krænket kvinder seksuelt gennem sine 30 år i politik. Dagen efter trådte han ud af dansk politik med begrundelsen, at han ikke kunne nå sine politiske målsætninger på grund af det mediepres, som MeToo-debatten havde skabt. Det er derfor uklart, hvordan vi skal forstå Jensens såkaldte undskyldning. Gennem den systemiske funktionelle lingvistik og retorikken bag henholdsvis den moralske undskyldning og apologien har jeg analyseret de 763 sætninger, som pressemeddelelsen består af. Baseret på analysen kan jeg konkludere, at Jensen fremførte en apologi og ikke en moralsk undskyldning. I min undersøgelse har jeg inden for den apologiske genre yderligere tilføjet (1) et femte retorisk mål, som jeg benævner *afpresning*, og (2) en femte undergenre, som jeg benævner *Afpresende frifindelse*. Jeg har yderligere draget paralleller til den daværende politiske leder for Radikale Venstre, Morten Østergaard, som kort inden Jensens sag trak sig fra sin post grundet "fejlhåndtering" af partiets interne sag om en sexismekrænkelser, som han selv havde begået mod sin partifælle. Østergaards pressemeddelelse kan hverken kategoriseres som en moralsk undskyldning eller en apologi, men den må snarere forstås som en deklaration af politisk ansvar, i hvilken hans grammatiske valg reflekterer en ignorance af egen rolle som seksuel krænker.

Frank Jensen (2020, 17. oktober). Lokaliseret d. 27. august 2021 på:

<https://www.facebook.com/frank.jensen>.

Andersen, T.H. & Holsting, A.E.M. (2015). *Teksten i Grammatikken*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Boeriis, M. (2009). *Multimodal Socialsemiotik & Levende Billeder*. Ph.d.-afhandling ved Institut for Sprog og Kommunikation, Humaniora. Odense: Syddansk Universitet.

Buchter, H.A.L. (2020, 7. oktober) *TV: Morten Østergaard fortæller, hvorfor han trækker sig som partileder*. Lokaliseret d. 1. oktober 2021 på: <https://www.altinget.dk/artikel/direkte-radikale-kommer-ud-efter-krisemoede>.

Halliday, M.A.K. & Matthiessen C. M. I. M. (1997). *Systemic Functional Grammar: A First Step Into the Theory*. Sydney: Macquarie University.

Korsgaard K. & Bertelsen, N. C. (2020, 19. oktober) *Frank Jensen træder tilbage og advarer mod en MeToo-jagt: Vi skal passe på, vi ikke stiller folk for en folkedomstol*. Lokaliseret d. 27. august 2021 på: <https://www.altinget.dk/artikel/live-frank-jensen-holder-nyt-pressemoede>.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Outzen, M. (2020). *Se pressemødet efter sexismekrisemøde på rådhuset: Frank Jensen fortsætter som overborgmester*. Lokaliseret d. 27. august 2021 på: <https://www.altinget.dk/artikel/se-pressemødet-efter-sexisme-krisemøde-paa-raadhuset-frank-jensen-fortsætter-som-overborgmester>.

Svendsen, A. (2020, 18. oktober) *Frank Jensen undskylder for krænkelse, men har fortsat opbakning som overborgmester*. Lokaliseret d. 27. august 2021 på: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/live-frank-jensen-underskylder-krænkelser-men-har-fortsat-opbakning-som>.

Villadsen, S. (2014). Apologi og undskyldningsretorik. I: Lund, M. & Roer, H. (2014), *Retorikkens Aktualitet. Grundbog i Retorisk Kritik* (3. udg.). København: Hans Reitzels Forlag (s. 191-217).

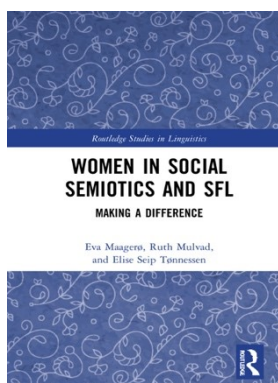
17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Eva Maagerø, professor emeriti, Universitetet i Sørøst-Norge Eva.Maagero@usn.no

Ruth Mulvad, rm@inquam.dk

Elise Seip Tønnesen, professor emerita, Universitetet i Agder elise.s.tonnesen@uia.no

Ni eksempler på kvinder der vil gøre en forskel i den socialsemiotiske verden

Vi, tre kvinder fra Norge og Danmark, satte os i 2017 for at ville afdække hvad kvinder der tilhører første generation efter M.A.K. Hallidays Department of Linguistics (Sydney 1976) har udviklet og betydet for socialsemiotikken og SFL. Det blev til interviews med ni kvinder fra tre kontinenter, Frances Christie, Beverly Derewianka, Mary Macken-Horarik, Kay O'Halloran, Clare Painter, Mary Schleppegrell, Diana Slade, Terry Threadgold og Eija Ventola.

Bogen¹ er et vidnesbyrd om de ni kvinders udforskning og udvikling af socialsemiotikken og SFL, ikke mindst ved at gå i dialog med andre teorier og bringe socialsemiotikken ind på nye felter inden for uddannelses- og forskningsverdenen, sundhedssektoren, mediekommunikation, jura, turisme, drama, journalistik, politik. Det viser sig i interviewene hvordan 'kønnede erfaringer' i mange tilfælde har indflydelse på karrierevejen, valg af forskningsområder og måske helt grundlæggende på deres tilgang til forskning: de ni kvinder har i hvert fald det til fælles at de vil gøre en forskel, og at de gør det i praksisfællesskaber med fx kolleger, studerende, lærere, elever, patienter, sundhedspersonale, jurister, kvinder, indvandrere, forbrugere. Bogens interviewform er desuden tænkt som velegnet til at introducere til centrale områder og diskussioner inden for socialsemiotikken og SFL: genre, register, kontekst, literacy, multimodalitet, kognition.

I vores oplæg vil vi give et indblik i hvordan vi har arbejdet med bogen, hvad vi kan lære af de ni kvinder og det liv de fortæller om som også indeholder både sjove og rørende anekdoter fra den socialsemiotiske verden.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Nina Nørgaard, lektor, Syddansk Universitet noergaard@sdu.dk

En bæredygtig sko – med hvad med virksomheden? Et multimodalt blik på lanceringen af NIKE Space Hippiie

Efter en noget blakket fortid hvad angår bæredygtighed og socialt ansvar, *brander* den amerikanske sportstøjsgigant NIKE sig i dag på netop disse parametre med storstilede kampagner om klimaforandringer og sport, bæredygtig produktion og produkter samt *empowerment* af kvinder, LGBTQ+ personer og minoritetsgrupper. I mit foredrag vil jeg kaste et kritisk multimodalt blik på en af disse kampagner – lanceringen af den bæredygtige sko NIKE Space Hippiie.

Kampagnen fokuserer især på skoens designproces og realiseres ikke overraskende af en central bæredygtighedsdiskurs, der kommer til udtryk i såvel nyhedsbrev og lanceringsvideo som i skoens materialitet. Samtidig viser videoen imidlertid også glimt af skoens produktion på en fabrik i Asien, og berører dermed et område, hvor virksomheden har mødt massiv kritik for uacceptable arbejdsforhold og manglende social ansvarlighed.

I mit foredrag vil jeg argumentere for den multimodale kritiske diskursanalyseres potentiale i forhold til kritisk analyse af organisationskommunikation med særligt fokus på bæredygtighed og socialt ansvar. Ved hjælp af redskaber fra MCDA (fx van Leeuwen 2008; Machin & Mayr 2012; Machin 2013) vil jeg således vise, hvorledes NIKE i deres Space Hippiie-kampagne ikke blot konstruerer et billede af en bæredygtig sko men også af virksomhedens identitet og virke i bredere forstand. Jeg vil i min analyse især trække på begreber som *social actors*, *gaze*, *distance*, *angle*, *modality*, *foregrounding*, *backgrounding*, *addition* og *exclusion*.

Machin, David. 2013. "What is Multimodal Critical Discourse Studies?" *Critical Discourse Studies* 10(4): 347-355.

Machin, David & Andrea Mayr. 2012. *How to Do Critical Discourse Analysis. A Multimodal Introduction*. London: Sage.

van Leeuwen, Theo. 2008. *Discourse and Practice. New Tools for Critical Discourse Analysis*. New York: Oxford University Press.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Claes Ohlsson, docent, Linnéuniversitetet claes.ohlsson@lnu.se

När det är stängt. En undersökning av tomma affärslokaler ur ett linguistic landscapeperspektiv

Den här presentationen anknyter till temat språk och materialitet och indirekt även till det övergripande konferenstemat organisationers kommunikation. Presentationens studie utgår från ett

linguistic landscape-perspektiv med den stängda affärslokalen som utgångspunkt. Jag vill med hjälp av en analys av multimodala resurser som används när lokaler stängs visa och argumentera för att sådana resurser skapas i förhållande till samt samspelar med olika socioekonomiska flöden. Idag ökar antalet tomma lokaler i Göteborgs centrala shoppingdistrikt med samma utveckling i många andra städer i Sverige. På ganska kort tid har stadsbild och ekonomiska förutsättningar för många olika aktörer förändrats. Genom undersökningen av fysiskt stängda lokaler i Göteborgs centrum vill jag alltså försöka förstå både förändringsprocessen och det urbana landskapet som flöden på flera sätt. Dit hör det rumsliga och visuella flödet i staden på gator och i butiker, det ekonomiska flödet mellan olika aktörer på flera nivåer samt flödet av människor till och från Göteborgs centrum som plats och stadsidé. Exemplet på flöden kan störas eller till och med avbrytas vilket de allt fler tomma lokalerna är en fysisk indikation på. Stadens flöden bör också ses som en viktig och kanske förgivtagande förutsättning för hur en plats och dess delar används medvetet eller omedvetet av olika aktörer simultant. I studien tar jag hjälp av teorier och metoder från linguistic landscape-litteraturen och språkligt orienterad diskursanalys tillsammans med teorier om vardaglig finansialisering och konsumtion för att diskutera de tomma lokalernas betydelse och symbolik.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

El Mostafa Oubejji, PhD-studerende, Uppsala Universitet elmostafa.oubejji@edu.uu.se

Arabiska modersmåslärares dominanta diskurser kring "arabiska" elevers identitet.

Medan arabiska har debatterats som ett icke-modersmål utanför Sverige, ingår det här språket fortfarande i s.k. modersmålsundervisning i Sverige. Det mest debatterade skolämnet i svensk skola är modersmålsundervisningen. Motiveringar till varför ämnet är viktigt har varit många och har många gånger förändrats i forskningen kring inte minst flerspråkighet och andra arenor såsom politik och samhällseliga plattformar i form av insändare. Fokus här rör inte huruvida ämnet har en legitim existens och pedagogisk funktion i svensk skola, utan hur modersmålet i synnerhet definieras av deltagarna i studien med hänvisning till identitet. Min utgångspunkt är att identitet är dynamisk och kan vara utmanande att relatera den till en viss nation eller ett visst hemland. Arabiska talas i många länder och att hävda en enig arabisk identitet är utmanade särskilt i utlandet. Arabiska språket har olika varieteter, som går bortom en enkel skillnad med olika dialekter. Målspråket i undervisningen sägs vara den gemensamma arabiskan, s.k. modern standardarabiska, medan de elever som är i undervisningen talar sin egen varietet. Glappet mellan varietetet och modern standardarabisk är en skärpunkt där själva identiteten ifrågasätts. Har de elever som härstammar från olika länder och som går på modersmålsundervisningen i Sverige en gemensam identitet? Med utgångspunkt i intervjuer och fokusgrupper med modersmåslärare i arabiska, genomförs en SFL-analys av insamlade data med inspiration från Halliday. Fokus ligger på modersmåslärarnas uttryck i hur de positionerar sig gentemot elevernas identitet. Mer specifikt försöker studien att belysa den dominanta diskursen kring elevernas identitet i modersmåslärarnas utsagor för att legitimera modersmålsundervisningens existens i svensk skola.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Søren Vigild Poulsen, lektor, Syddansk Universitet vigild@sdu.dk

En multimodal analyse af La Sagrada Familia? En livslang udfordring

La Sagrada Familia (1883-) i Barcelona er en bygning, som i alle dens facetter (vægge, gulve, døre, vinduer, billeder, trapper, tårne, etc.) kommunikerer sit religiøse budskab. Samtidig er katedralens udformning, set fra et multimodalt perspektiv, overvældende i sin kompleksitet på linje med Joyces *Finnegans Wake* – og en analyse af dens betydningspotentiale virker næsten uladssiggørlig. Omvendt synes en multimodal analyse netop at være nødvendig for at kunne beskrive katedralens samspil af arkitektur, lys, lyd, skrift, skulpturer og andre semiotiske ressourcer. Denne analyseproblematik omkring La Sagrada Familias udtryksformer er udgangspunktet for mit paper. Jeg vil forsøge at besvare, hvordan man kan udvikle et undersøgelsesdesign til analyse af La Sagrada Familia som en multimodal tekst. Til det formål inddrager jeg analytiske begreber fra SFL og socialsemiotisk multimodalitetsteori, herunder i studier af arkitektur (Boeriis & Nørgaard 2012; O'Toole 2004; Ravelli & McMurtrie 2016), Holmbergs (2015) arbejde om runestenslæsning og van Leeuwens (2005) beskrivelse af bevægelse (walking) som en semiotisk ressource – for kritisk at diskutere deres relevans, brugbarhed og deskriptive udsagnskraft i en analyse af katedralen. Mit paper bidrager med et nyt perspektiv på, hvilken viden en multimodal metodologi kan fremstille, og hvordan denne viden kan supplere eksisterende forskning i La Sagrada Familia inden for kirke- og kunsthistorie samt arkitekturstudier.

- Boeriis, Morten & Nørgaard, Nina. 2013. Architectural discourse: The material realization of framing and discourse in a university building. *RASK – International journal of language and communication*. vol. 38, August, 71-100.
- Holmberg, Per. 2015. Svaren på Rökstenens gåtor: En socialsemiotisk analys av meningsskapande och rumslighet. *Futhark: International Journal of Runic Studies*, vol. 6, 65-106.
- O'Toole, Michael. 2004. Opera Ludentes: the Sydney Opera House at work and play. In K. L. O'Halloran (ed.) *Multimodal Discourse Analysis*. London: Continuum, 11-27.
- Ravelli, Louise & McMurtrie, Robert J. 2016. *Multimodality in the Built Environment: Spatial Discourse Analysis*. New York: Routledge.
- Van Leeuwen, Theo. 2005. *Introducing social semiotics*. London: Routledge.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Kari Anne Rustand, førsteamanuensis, Universitetet i Sørøst-Norge, Kari.Anne.Rustand@usn.no

Norske redningshunders organisasjonsidentitet – En studie av grafikk og visuelle stiluttrykk i et utvalg NRH-videoer

I denne studien vil jeg, ved hjelp av et soialsemiotisk rammeverk (Kress, 2010; Kress & van Leeuwen, 2021) samt metafor-teori (Lakoff & Johnson, 1980/2003), undersøke hvordan organisasjonsidentiteten til Norske redningshunder (NRH) bæres frem gjennom visuelle stiluttrykk (van Leeuwen, 2006, 2008) i utvalgte videoer som viser virksomhetens aktiviteter. Videoene presenteres på en offentlig nettside, og kan forstås som multimodal sakprosa (Ledin et al., 2019). Norske redningshunder (NFR) er en frivillig organisasjon som samarbeider med hovedredningsentralene og politiet i Norge. NRH ble stiftet i 1956 og er en del av Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF). Godkjente hundeførere tilkalles ved redningsaksjoner. Organisasjonens overordnet formål er å redde liv, og organisasjonen kan karakteriseres som ideell og humanitær. Mitt anliggende er å studere hvordan organisasjonen meningsbærer sitt virke overfor ulike interessenter som nye hundeførere, potensielle kriserammede og samarbeidspartnerne i samfunnet. Funnene forventes å vise hvordan bruken av form og bevegelse, stiltrekk som retning og hastighet og andre grafiske elementer blant annet kan fremstå som affektivt orientert meningspotensiale. Organisasjonsidentitet kan knyttes til engasjement, humanitært/sosialt ansvar, verdier og visse kvaliteter som målbæres og verdsettes. Implikasjonene av funnene drøftes i lys av multimodale aspekter og kritisk diskursanalyse.

Kress, G. (2010). *Multimodality. A social semiotic approach to contemporary communication*. Routledge.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2021). *Reading Images. The Grammar of Visual Design* (Third edition. utg.). Routledge.

Lakoff, G. & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By* (2. utg.). University of Chicago Press. (Opprinnelig utgitt 1980)

Ledin, P., Höög, C. N., Tønnesson, J. & Westberg, G. (2019). Den multimodala sakprosan. *Tidsskriftet Sakprosa*, 11(4).

van Leeuwen, T. (2006). Towards a Semiotic of Typography. *Information Design Journal*, 14(2), 139-155.

Van Leeuwen, T. (2008). New forms of writing, new visual competencies. *Visual Studies*, 23(2), 130-135.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Karoline Schnaider, PhD-studerende, Umeå Universitet karoline.schnaider@umu.se

A multimodal layer perspective

Semiotic technologies manifest semiotic resources through differently configured interfaces where the “media” and the user interchangeably transform what is perceived (Ravelli & van Leeuwen, 2018; Vigild Poulsen et al., 2018). The semiotic resources are necessary learning resources that have recently become upscaled in significance as different technologies are frequently used for meaning-making purposes. Although many agents are rather confident in using various technologies, the shift in semiotic resources poses several challenges for meaning-making practices (PanMeMic, 2020). Mainly, interpretation efforts demand a recognition of the semiotic shifts of differently configured interfaces as well as how the resources are reshaped from their meaning-potentials and affordances in cognitive processing and newly prompted into the social space through the actors’ meaning-making (Kress, 2010). This creates complexity and multiplicity that variously shapes the prerequisites for meaning-making and constitutes the semiotic activity system. The presentation will illustrate how the semiotic shifts can be identified by tracing semiotic resources, with a focus on sign-systems within the multimodal layer framework (ML) (Schnaider et al., 2020). The MLs define sign-systems as the connector between the multimodal nature of composite interfaces and the multimodal character of meaning-making that shift through technological activation and cognitive processes of actions and sign-making. The five MLs - technologies, technologies’ functional properties and semiotic properties, modes of representation, and activities – have been used in educational settings as a tool for analysis but apply to any environment to understand how sign-systems transfer across human and technological processes.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Anna-Vera Meidell Sigsgaard, lektor, Københavns Professionshøjskole ANMS@kp.dk
Dorte Maiken Lohse, lektor, Københavns Professionshøjskole DOML@kp.dk
Ditte Maria Pagaard, lektor, Københavns Professionshøjskole DMPA@kp.dk

Semantiske Bølger og Sprogpedagogiske Snegle - En ny tilgang til naturfag, der øger flersprogede elevers deltagelsesmuligheder

I dette paper præsenterer vi et relativt nyt forsknings- og udviklingsprojekt støttet af Novo Nordisk Fonden, hvis formål er at gøre naturfagsundervisningen vedkommende for særligt flersproglige elever. I samspil med lærere på mellemtrinnet undersøges, tilrettelægges og afprøves en ny tilgang til natur-teknologiundervisningen, hvor det naturfaglige indhold gøres tilgængeligt for elever i en gradvis, målrettet bevægelse fra hverdagsprog til fagsprog. Dette gøres ved at koble en naturfagsdidaktisk indsats baseret på eksisterende naturfagsdidaktiske modeller med kombinerede sociologiske og sprogpedagogiske greb, hhv. *semantiske bølger* fra Legitimation Code Theory (LCT) (Maton 2014; Meidell Sigsgaard and Jacobsen 2021) og sprogpedagogiske tilgange forankret i den systemisk funktionelle lingvistik (SFL), herunder især 'Sneglemodellen' (Derewianka 1990; Mulvad 2016).

Både LCT og SFL tilbyder analytiske greb til nuanceret forståelse af hvad der sker i den pædagogiske praksis (fx samtaler mellem projektdeltagere, eller lærer-elev samtaler, undervisningsmaterialer og elevtekster). Begge teorier giver desuden også mulighed for systematiske *didaktiske* overvejelser, og ligger derfor som fundament for projektets udviklingsindsats med de involverede lærere på mellemtrinnet.

Da projektet stadig er i sin opstart, vil oplægget fokusere på tankerne bag projektet og metodiske tilgange og overvejelser. Deltagere i sessionen inviteres til at give input til mulige analytiske og didaktiske indfaldsvinkler.

Derewianka, Beverly. 1990. "Rocks in the Head: Children and the Language of Geology." Pp. 197–215 in *Knowledge about language and the Curriculum*, edited by R. Carter. Hodder & Stoughton.

Maton, Karl. 2014. *Knowledge and Knowers - Towards a Realist Sociology of Education*. Abingdon: Routledge.

Meidell Sigsgaard, Anna-Vera, and Susanne Karen Jacobsen. 2021. "Semantiske Bølger: Analytisk Redskab Og Didaktisk Princip." Pp. 73–90 in *Kom ind i sproget: Flersprogede elever i fagundervisningen*, edited by S. K. Knudsen and L. Wulff. København: Akademisk Forlag.

Mulvad, Ruth. 2016. "Sprogbaseret Pædagogik – Genrepædagogik." (63):12–22.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Flemming Smedegaard, lektor, Syddansk Universitet fsm@sdu.dk

SFL i dialog med andre paradigmer i organisationskommunikation

I perioden for 15 – 25 år siden arbejdede jeg intensivt med at applicere SFL til dansk sprog og at udvikle SFL til brug i uddannelser inden for organisationskommunikation (se bl.a. Smedegaard 2005). Efterhånden oplevede jeg flere og flere begrænsninger i SFL og socialsemiotikken og søgte inspiration i andre paradigmer.

De seneste år har jeg sammen med kolleger arbejdet med at udvikle et situationelt dialektisk paradigme (se bl.a. Smedegaard 2021). I 2018 introducerede jeg sammen med to kolleger, Julia Dakwar og Anne-Christine Rosfeldt Lorentzen, Situationel Dialektisk Diskursanalyse – forkortet SDD (Dakwar et al. 2018). Her præsenterede vi i tråd med Situationel Dialektisk Videnskabsteori – forkortet SDV (Dakwar et al. 2017) og vores øvrige arbejder med situationelle dialektiske tilgange (bl.a. Dakwar et al. 2015) en ny multiperspektivisk tilgang til diskursanalyse på grundlag af en situationel dialektisk flowmodel.

Vores ønske er på et situationelt dialektisk grundlag at udvikle en multiperspektivisk tilgang til diskursanalyse, hvor man i en analyse kan kombinere indsigter fra forskellige teoretiske og metodiske tilgange på samme måde, som Morgans metaforer til organisationsanalyse (Morgan 2006) udgør en multiperspektivisk tilgang til analyse af organisationer. SFL er naturligvis stærkt repræsenteret med analyseredskaber i SDD, men det er andre retninger som bl.a. dialektisk lingvistik, narrativ teori, retorik, pragmatik og diverse sociologiske teorier også.

På den 17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik vil jeg præsentere SDD og diskutere, hvordan SFL med udbytte kan bringes i dialog med andre paradigmer, når det handler om at udvikle teori og metode til feltet organisationskommunikation.

Bibliografi

- Dakwar, Julia et al. (2015): *En ansats til en teori om Situationel, Dialektisk Ledelse*. In: Det Ny Merino nr. 1. Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.
- Dakwar, Julia et al. (2017): *Ni antagelser om Situationel, Dialektisk Videnskabsteori*. In: Det Ny Merino nr. 15. Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.
- Dakwar, Julia et al. (2018): *Muligheders umuligheder og umuligheders muligheder i Situationel Dialektisk Diskursanalyse*. In: Det Ny Merino nr. 29. Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.
- Morgan, Gareth (2006): *Images of Organization*. London: Sage. 4. udgave.
- Smedegaard, Flemming (2005): *SFL and Business Communication*. In: Semiotics From the North. Festschrift til M.A.K. Halliday. Oslo
- Smedegaard, Flemming (2021): *"Jeg går selvfølgelig også med SDV og SDD" – om potentialer i et situationelt dialektisk mindset*. In: Det Ny Merino nr. 55. Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Tollef Thorsnes, dosent, Universitetet i Sørøst-Norge Tollef.Thorsnes@usn.no

The Anatomy Lesson of Dr. Tollef Thorsnes

Tollef Thorsnes

Jeg er opptatt av hvordan sosialsemiotikk og multimodalitetsteorier kan brukes i skapende arbeid. (Thorsnes & Veum 2013, 2018, Thorsnes 2015, Thorsnes 2019). For tiden undersøker jeg tre, tekstur og berøring(interaksjon). Dette skjer gjennom arbeid med skulptur, installasjon og performance i The Anatomy Lesson of Dr. Tollef Thorsnes. Respons fra publikum/deltakere utgjør et viktig materiale. Prosjektet bygger på teori fra Halliday, Kress, van Leuwen (2016) Pallasma (2012, 2018) og Røed (2019). Jeg har nylig presentert et beslektet prosjekt på den 10. internasjonale multimodalitetskonferansen i Chile, og fått antatt artikkel til det neste nummeret i *Multimodality and society*. Dette paperet og prosjektet bygger videre derfra.

Trematerialet tilbyr opplevelser og erfaringer for både hørsel, syn, lukt og berøring. Treets årringer, kvister, sprekker og skader har meningspotensial med overføringsverdi til samfunnsrelaterte problemstillinger. Stammebegrepet har for eksempel mange essensielle avledninger med tanke på erindring, identitet, verdighet og mening. Tenk bare på ord som stamtre, stamtavle og stamcelle. Å snitte og kutte i tre gir innsyn i det indre. Treanatomi kan være en slags åpenbaring og arkeologi. Hvert stammesnitt forteller historie, om gode og dårlige år, nye grener, kuttete grener, sår og legedom. Man kan til og med lese klimaendringer ut fra treet. Tittelen har referanser til Rembrandts maleri *The Anatomy Lesson of Dr. Nicolaes Tulp*, som blant kan representere et «overlegent syn og overdrevent fokus» på mennesket. I Dr. Thorsnes Anatomy Lesson får publikum/deltakerne oppleve og erfare en annen inngang. Kan det for eksempel bidra til verdier som tilstedeværelse, utvidet erkjennelse og solidaritet?

Christoffersen J T & Thorsnes T (2018) Opplysning eller lampefeber. Bruk av projektor i fire norske menigheter. TIDSSKRIFT FOR PRAKTISK

TEOLOGI nr 1. Hentet fra <https://journals.mf.no/tpt/article/view/5381>

Halliday, M. A. K. (2004) *An introduction to functional grammar*. London: Arnold.

Halliday MAK (1978) *Language as social semiotic: the social interpretation of language and meaning*

Kress, G. (2010) *Multimodality: a social semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge.

Pallasma J (2012) *The eyes of the skin. Architecture and the senses*. West Sussex: John Wiley & sons Ltd.

Thorsnes T (2015) *Tresløyd og multimodal skapende praksis*. Oslo: Abstrakt forlag.

Thorsnes T (2019) *No mercy no dignity: Menneskeverd – en utfordring for skole og samfunn*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Hentet fra <https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/90#chapters>

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

- Thorsnes T & Veum A (2013) Multimodale skapande praksisar. Forsøk på artikulasjonar ut frå sosialsemiotikk og samtidas relasjonelle kunsthåndverk: FORMakademisk, 6 (1), 1-21. Hentet fra <http://www.formakademisk.org>
- Thorsnes T & Veum A (2018) Multimodalitet i skapende arbeid. Tønsberg: Galleberg forlag
- Røed K (2019) Kunsten og livet. En bruksanvisning. Oslo: Flamme forlag
- Van Leeuwen T (2016) A Social Semiotic Theory of Synesthesia? Hermes -Journal of Language and Communication in Business no. 55. <https://tidsskrift.dk/her/article/view/24292>

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Linda Victoria Moland Undrum, PhD-studerende, Universitetet i Sørøst-Norge
Linda.Undrum@usn.no

Kritisk tilnærming til multimodale tekster i sosiale medier – En studie av influenseres tekster på Instagram og unges utfordringer i møte med dem

I takt med den digitale utviklingen, utvikles stadig nye former for markedsføring. Influensermarkedsføring i sosiale medier har vist seg å være en effektiv form for reklame (Steinnes & Teigen, 2021). I dette innlegget presenteres en studie med forskningsspørsmålene Hvordan anvender influensere verbale og visuelle ressurser i Instagram-tekster? og Hvilke utfordringer oppstår i ungdommers møte med tekstene? Det første forskningsspørsmålet besvares gjennom en multimodal kritisk diskursanalyse (Djonov & Zhao, 2014; van Leeuwen, 2013) av tre markedsføringstekster fra norske influensere. Det andre forskningsspørsmålet besvares gjennom en spørreundersøkelse med 49 ungdommer på 14 og 15 år.

Et sentralt funn i studien er at influenseres tekster på Instagram er vevd sammen av ulike diskurser. Det benyttes en hybrid av personlige og kommersielle diskurser i tekstene. Av ungdommenes svar i spørreundersøkelsen framgår det at dette gjør det utfordrende å avdekke hva som er hensikten med tekstene og hvem sine interesser tekstene tjener. Studien indikerer at hybriden av diskurser oppfattes som naturlig og uproblematisk for ungdommene.

Allerede på 90-tallet viste Fairclough hvordan en sammenblanding av kommersielle og personlige diskurser stadig ble anvendt i nye sammenhenger (Fairclough, 1993, 1995). Når en tekstpraksis blir så normalisert at den aksepteres og oppfattes som uproblematisk, er det ekstra vanskelig å forholde seg kritisk til den, ifølge Fairclough (Fairclough, 2001). Tidligere forskning viser at det kan være utfordrende for unge å kritisk vurdere reklametekster (Roe, 2018). Denne studien viser hvordan nye utfordringer oppstår i takt med utviklingen av nye reklametyper, og illustrerer viktigheten av kritisk tilnærming til tekster i sosiale medier.

Djonov, E., & Zhao, S. (2014). From Multimodal to Critical Multimodal Studies through Popular Discourse. I E. Djonov & S. Zhao (Red.), *Critical Multimodal Studies of Popular Discourse* (s. 1–14). Routledge.

Fairclough, N. (1993). Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. *Discourse & Society*, 4, 133–168.
<https://doi.org/10.1177/0957926593004002002>

Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. Edvard Arnold.

Fairclough, N. (2001). *Language and Power* (2nd edition). Routledge.

Roe, A. (2018). Å lese kritisk. I A. Roe, J. A. Ryen, & C. Weyergang (Red.), *God leseopplæring med nasjonale prøver: Om elevers leseutfordringer i et mangfold av tekster* (s. 117–149). Universitetsforlaget.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Steinnes, K. K., & Teigen, H. F. (2021). Livsstil til salgs: Om influencermarkedsføring på sosiale medier og hvordan ungdom påvirkes. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 2(01), 4–22. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2021-01-01>

van Leeuwen, T. (2013). Critical Analysis of Multimodal Discourse. I C. A. Chapelle (Red.), *The Encyclopedia of applied linguistics* (s. 1–6). Wiley-Blackwell Publishing Ltd.

17. nordiske konference om SFL og socialsemiotik (NSFL-17) – SFL og den kommunikerende organisation
Centre for Multimodal Communication, Syddansk Universitet
11.-12. november 2021

Theo van Leeuwen, [Professor](#)

DEMATERIALIZATION

In this paper I explore the process of dematerialization, a process which abstracts individual material qualities from the unique combinations of qualities that characterize specific materials, and then recombines them in the creation of a synthetic materiality.

One example is plastic. Made of oil, its semiotic potential does not lie in the qualities of oil. Instead plastic can realize an entire system of material qualities. – it can be hard or soft, flexible or inflexible, heavy or light, transparent or opaque, to mention just some qualities. Plastic is of course still a material, but one without qualities of its own, and the cultural meanings and values we ascribe to it derive precisely from that lack of unique qualities.

Another example is colour. While, before the invention of oil paints, pigments were all materially different and made from very different raw materials, oil paint made it possible for a single materiality to realize the whole spectrum. Other systems followed, including, today, digitalization.

A third example is texture as synthesizable in PowerPoint. While textural qualities are inextricably tied to specific materials such as wood, marble, or straw, PowerPoint allows the creation and combination of textural qualities such as fine or coarse, regular or irregular, smooth or rough, and so on, hence the synthesis of new materialies, at least insofar as they can be visually represented.

Digitalization dematerializes whatever it touches. Of course, silicon chips and computer screens are also material, but their materiality has nothing to do with the qualities they can be made to represent.

It is the paradox of a semiotics of materiality that it, too, has to dematerialize the very material qualities it seeks to acknowledge and understand, turning them into linguistic labels that can then become part of a system. While on the one hand this opens our eyes for such qualities, on the other hand it dematerializes and semioticizes them, changing them from an unsystematic 'lexicon' of unique materials into a manipulable system.